

**Odborná skupina Organizace výzkumu České fyzikální společnosti JČMF
Akademické fórum VIII, Praha, 19. 11. 2009**

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVKY P-6

Jiří Rákosník

Vladimír Roskovec ve svém příspěvku zřetelně ukázal na jeden závažný aspekt novely zákona č. 130/2002 Sb.: přesunem řady pravomocí od správního orgánu k orgánu poradnímu. Výrazně vzrostl rozpor mezi výkonnou mocí a (ne)zodpovědností. Rada sice zůstává poradním orgánem vlády, její stanoviska však většinou představují návrh postupu, úkonu nebo předpisu, který vláda schválí, protože Rada má autoritativní postavení a vláda sama nemá odborné vybavení, aby návrhy Rady posoudila. Tím, kdo by měl návrhy týkající se výzkumu a vývoje v ČR pro vládu odborně posoudit, je totiž zase právě Rada. Ta sama ovšem nemá pro velké množství svých návrhů, stanovisek a rozhodnutí potřebnou kvalifikaci, kapacitu ani dostatečně odborné zázemí. Jak sdělil premiér J. Fischer v dopise M. Černožorskému dne 7. 7. t.r., osobní odpovědnost jednotlivým členům Rady nepřisuzuje ani přisuzovat nehodlá, protože Rada je kolektivní orgán, který rozhoduje a usnesení přijímá většinou hlasů. Při hledání řešení odborných problémů a přijímání odborných stanovisek se však nelze schovávat za kolektivní rozhodování hlasováním. Nová Rada musí být nejen sestavena ze zkušených odborníků, kteří budou svá stanoviska zaštiťovat osobní autoritou, ale musí zejména změnit způsob své práce, zaměřit se na odborné zpracování koncepčních otázek a neutápět se v množství formálních úkonů administrativního a exekutivního charakteru.

Jednou z nejzávažnějších vad probíhající reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR je to, že se zaměřuje cíl a cesta. Cíl je stanoven velmi vágně a obecně a veškeré další úsilí se zaměřuje na prosazování cesty s přesvědčením, že povede k vytyčenému cíli. Přirovnal bych to k poutníkovi, který se dostane k hlubokému lesu a tuší, že se musí nějak dostat za něj. Stojí na rozcestí a rozhoduje se, kterou cestou se vydat. Přitom jen tuší, co je na konci lesa, a neví, kam která cesta vede. Bez váhání se však pro jednu rozhodne, protože si myslí, že její začátek míří správným směrem. V realizaci reformy se téměř veškeré úsilí věnuje nástrojům finanční regulace, aniž by byly zkoumány modely možných dopadů z hlediska požadovaného cíle. Varovné signály o důsledcích prvních dílčích kroků, ukazujících, že cesta patrně k cíli nevede, jsou dokonce odmítány. Rada se musí nejprve postarat o to, aby byl jasně stanoven cíl, odborným způsobem navrhnout k němu cestu a pozorně sledovat, jestli úřednický aparát

tuto cestu dobře buduje a dodržuje. Nesmí se bát vydat varování, když zjistí, že cesta vede jinam.

Změna kompetencí v novele zákona č. 130/2002 Sb. byla odůvodněna tím, že jde o úkoly, které v praxi již stejně Rada vykonávala místo MŠMT. To samo o sobě je pozoruhodný postup – zákon je měněn, protože se nedodržoval. Navíc se kompetence přesunuly na orgán, který již před tím nezvládal obrovské množství úkolů, které na sebe vzal, v mnoha ohledech v minulosti selhával a nyní to má sám napravit při ještě větším objemu práce.